

Svojanov 20. 2. 2019

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2018

Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky ve vlastnictví města Poličky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2018 velmi rozmanitá. Díky dokončení rozsáhlé rekonstrukce velké části areálu hradu a díky intenzivní propagaci hradu ze strany příspěvkové organizace byla sezóna opět nejúspěšnější za celou existenci organizace.

V roce 2018 byl hrad Svojanov otevřen od 3. března do 16. prosince. Zájem o prohlídku byl velký. Za celý rok si prostory hradu prohlédlo 60 004 návštěvníků, což je o 2 974 osob více než v roce předchozím. Podařilo se tedy zachovat vzrůstající trend návštěvnosti (pro srovnání, v roce 2007 návštěvnost hradu činila 27 000 osob). Hrad se stal i vyhledávaným objektem pro konání nejrůznějších soukromých akcí, svatebních obřadů a firemních akcí.

V prostorách hradu se uskutečnila celá řada kulturních programů. Návštěvníky přilákaly Jarní slavnosti, Hradní jarmark, Královské slavnosti, Dny útrpného práva, Divadelní pouť, Třicetiletá válka, Svatováclavské slavnosti s oslavou 100 let od vzniku První republiky a mnohé další. Velký úspěch zaznamenaly i podzimní noční prohlídky, které proběhly pod názvem

„Svojanovské stíny“. Mediální ohlas vyvolaly řezbářské dny, kdy skupina řezbářů předváděla svou práci na nádvoří hradu. V roce 2018 řezbáři pracovali na již druhém pohyblivém obrazu, který bude představovat hrad Svojanov a jeho pověsti. Veřejnosti představen bude v roce 2019. Po celý červen probíhaly i dětské prohlídky uzpůsobené školním výpravám.

A co zajímavého a netradičního mohli návštěvníci vidět? Tak například vystoupení známé herecké dvojice Evy Hruškové a Jana Přeučila během Divadelní pouti nebo koncert Sester Havelkových s dobovou módní přehlídkou na nádvoří hradu v rámci oslav výročí vzniku První republiky. Zcela ojedinělou akcí byl i červenový sraz automobilů zn. moskvič, jehož se zúčastnilo 52 veteránů z 50. – 80. let. Jejich přehlídku mohli spatřit i obyvatelé města Poličky na Palackého náměstí před barokní radnicí.

Díky úspěchům při získávání finančních prostředků z dotačních fondů a díky příspěvkům města Poličky se podařilo realizovat řadu oprav v rámci celkové obnovy hradu. Na některých pracích se finančně podílela i příspěvková organizace Hrad Svojanov, která tak použila zvýšené tržby ze vstupného. Řemeslníci pokračovali v opravách hradeb z 15. století, jež spojují hrad s poplužním dvorem. Předmětem oprav byl zejména úsek při budově čp. 122, který byl v havarijním stavu. Torzo hradby muselo být sneseno, byly vyhloubeny nové základy a dotčená část hradby znovu vystavěna.

V jarních měsících byla realizována první etapa obnovy historických koníren v budovách předhradí. První dva obnovené sály budou sloužit jako výstavní galerie a budou otevřeny v průběhu roku 2019. Jejich proměna oproti původnímu stavu je obrovská. V rámci oprav byly provedeny nové inženýrské sítě, došlo k zajištění statiky, byly renovovány dlažby a obnoveny omítky. Pokud se podaří získat další finanční prostředky, rekonstrukce interiérů předhradí bude pokračovat ještě v následujících dvou letech.

Četné udržovací práce probíhaly v průběhu roku v rámci celého areálu hradu. Nový nátěr fasády i oken a dveří získalo nádvorní průčelí vstupní budovy, byly opraveny zídky a sloupy oplocení v různých částech hradu, zejména pod renesančním palácem a nad gotickou zahradou. Opravou prošel vstupní průjezd do hradu, požární nádrž nebo některé pokoje penzionu. Na kamenné sloupy před hlavní branou byly znovu osazeny historické litinové hlavice s ozdobnými koulemi. Zásadní obnovu prodělaly i hromosvody zejména na objektech hradního paláce a domu zbrojnošů, které vykazovaly zejména nevyhovující uzemnění.

V podzimních měsících byla zahájena další velká akce, kterou je restaurování nástropních maleb z 19. století v pokojích prvního patra paláce.

Malby byly poškozené prasklinami, drobným šupinatěním omítek a letitým zaprášením. Odborným ošetřením pod rukama restaurátorek letos prošly nástropní malby v dámském pokoji a v dámské ložnici. Zbývající čtyři stropy budou obnoveny rovněž v následujících dvou letech.

Zvýšená pozornost byla věnována i propagaci hradu. Mimo jiné se hrad dvakrát objevil v hlavních zprávách televize Nova, v Toulavé kameře na České televizi, v reportáži na televizi Stream, několikrát v rozhlasovém vysílání a nesčetněkrát v denním tisku. V závěru roku je realizováno výrazné posílení dopravního značení ke hradu.

Také díky tomu rok 2018 opět přinesl zvýšený zájem veřejnosti o tuto památku. Pro příspěvkovou organizaci Hrad Svojanov je velkým závazkem a přáním, aby tento trend pokračoval i v dalších letech.

Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2017 spolupracovala zejména s Městským muzeem a galerií Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce a souboru historických klasicistních dveří a vrat, umístěného v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytuje muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří. Obě organizace spolupracují také v oblasti propagace.

S organizací Tylův dům probíhá spolupráce na úrovni vzájemné propagace.

Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací

V posledních letech se stále více projevoval havarijní stav kamenných sloupků a zídek mezi dřevěnými ploty, které jsou součástí oplocení v areálu hradu. Zejména koruny těchto sloupků byly silně zvětralé a jejich krytí břidlicovými deskami masivně odpadávalo. Tím mohlo dojít i k ohrožení kolem procházejících návštěvníků. Již v roce 2017 byla zahájena jejich postupná obnova, která pokračovala i v roce 2018. Koruny zdiva sloupků a zídek byly rozebrány a znovu vystavěny. Krytí břidlicí již nebylo obnoveno. Sloupky se tak esteticky podobají nedávno obnoveným hradbám vnějšího opevnění, které mají rovněž ukončení koruny jen kamenem.

Havarijní situace byla řešena na konci zimy, kdy došlo k destrukci části zdiva tarasní zídky pod renesančním palácem. Poškozená část musela být obnovena nákladem příspěvkové organizace. I přesto zůstává ve špatném stavu celá severovýchodní část této zídky.

Provedením běžné revize v jarních měsících roku 2018 bylo zjištěno, že většina stávajících hromosvodů nevyhovuje vzhledem k vadnému uzemnění. Výsledkem revize byl požadavek okamžité nápravy. Proto nechala příspěvková organizace provést okamžitou opravu hromosvodů zejména na objektech paláce a domu zbrojnošů, jejíž náklad ve výši 144 000,- Kč uhradila z vlastních prostředků.

K velké škodní události došlo v noci z 29. 10. na 30. 10. 2018. Silná vichřice tehdy narušila střešní krytinu domu zbrojnošů v areálu hradu Svojanov. Rozbité nebo zcela chybějící tašky byly na severozápadní a jihozápadní straně. Bezprostředně poté hrozilo dalším poškozením, jelikož pod odkrytou střechou se nachází elektroinstalace EZS, systému WI-FI, kamerového systému a také exponáty. Příspěvková organizace nechala na vlastní náklady škodu ihned odstranit a záležitost předala městu Poličce k vymáhání krytí od pojišťovny.

Přetrvávajícím problémem byl po celý rok provoz ČOV v areálu hradu. V roce 2016 bylo zjištěno, že stávající ČOV neodpovídá potřebám provozu hradu a její provoz byl v nesouladu rovněž administrativně. Během roku 2017 se podařilo vyřešit administrativní náležitosti a ČOV byla nákladem příspěvkové organizace uvedena do provizorního provozuschopného stavu. V průběhu roku 2018 byla zhotovena projektová dokumentace na Intenzifikaci ČOV. K její realizaci by mělo dojít v roce 2019.

Problémovou oblastí provozně technického charakteru stále zůstává příjezdová komunikace ke hradu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova. V současné době je v havarijním stavu. Asfaltový povrch vykazuje četné výmoly a trhliny, bezpečnostní ohrazení směrem do stráně je nefunkční a z podstatné části spadené. V roce 2017 byly v režii městyse Svojanova opraveny největší výmoly na komunikaci. Nejnutnější opravy v předchozích letech probíhaly v režii města Poličky. Pro zajištění bezpečného příjezdu ke hradu je však zapotřebí provedení zásadní obnovy celé komunikace a s ní souvisejících prvků. Městyse Svojanovu bylo již roku 2013 nabídnuto bezplatné převedení cesty do vlastnictví města Poličky s předpokladem, že za pomoci dotací by bylo možné cestu obnovit. Zastupitelstvo městyse na toto řešení nereflektovalo. Současný stav komunikace poškozuje město Poličku, majitele obnoveného hradu

Svojanova, ke kterému je veden tak nedůstojný příjezd. Dalším problémem je zimní údržba komunikace, kterou mnoho let zajišťovala ve vlastní režii organizace Hrad Svojanov. Od roku 2016 však organizace od zajišťování zimní údržby příjezdové komunikace ve vlastnictví městyse Svojanova ustoupila. Komunikace bývá po většinu zimy nesjízdná a k protažení ze strany městyse dochází jen na základě výzvy.

Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě

V organizaci je zaveden vnitřní kontrolní systém ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. K nakládání s prostředky organizace je odpovědný ředitel organizace jako příkazce operací. Za správu rozpočtu organizace je odpovědný účetní organizace jako správce rozpočtu. Za vedení účetnictví organizace je odpovědný účetní organizace jako hlavní účetní.

Dne 31. 1. 2018 byla provedena kontrola plateb pojistného na veřejné zdravotní pojištění a dodržování ostatních povinností plátce pojistného. Kontrolu provedla pracovnice VZP ČR Jana Vorbová. Předmětem kontroly bylo dodržování oznamovací povinnosti, stanovení vyměřovacích základů a výše pojistného, dodržování termínů splatnosti pojistného, dodržování ostatních povinností plátců pojistného a zasílání kopií záznamů o pracovních úrazech. Kontrolou bylo zjištěno, že plátcí pojistného vznikl v kontrolovaném období nedoplatek pojistného ve výši 4 577,- Kč. Z důvodu zjištěného nedoplatku pojistného bylo ke dni vyúčtování vypočteno penále ve výši 1 027,- Kč. Nedoplatek i penále uhradila příspěvková organizace, penále příspěvkové organizaci uhradil účetní. V ostatních bodech kontroly nebylo zjištěno pochybení.

Dne 20. 6. 2018 byla provedena kontrola České obchodní inspekce. Kontrolu provedly Ing. Alena Slabá a Ing. Pavlína Jedličková z Inspektorátu Královéhradeckého a Pardubického kraje. V pokladně hradu byl proveden kontrolní nákup a byla provedena kontrola diskriminace. Nebylo zjištěno žádné pochybení ani žádná forma národnostní, rasové či cenové diskriminace.

Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace

V roce 2018 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu a na pořádání kulturních akcí.

Hrad Svojanov byl opět zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 700 000,- Kč na celkovou obnovu jižního křídla bývalé konírny hradu.

Od Pardubického kraje byly získány následující granty:

Grant z programu Podpory památkové péče v Pardubickém kraji na rok 2018 ve výši 100 000,- Kč na akci Restaurování nástropních maleb v empírovém paláci hradu Svojanov.

Grant z programu Podpory kulturních aktivit na rok 2018 ve výši 15 000,- Kč na propagaci, honoráře a technické zabezpečení Divadelní poutě na hradě Svojanov 2018.

Dotace poskytnutá z rozpočtových prostředků Pardubického kraje – Příspěvky a záštity kanceláře hejtmána ve výši 40 000,- Kč na přípravu a konání osmi kulturních akcí.

Grant z programu Podpory budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji ve výši 150 000,- Kč na realizaci projektu „Dopravní značení ke hradu Svojanov“.

Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)

Návštěvnost hradu Svojanova byla v roce 2018 opět vyšší oproti předchozím rokům a vůbec nejvyšší v historii příspěvkové organizace. V počtu ubytovaných hostů v hradním penzionu došlo k poklesu. Rekordní zájem o ubytování z roku 2017 byl dán otevřením opravených pokojů s novými sociálními zařízeními. Naopak mírně vzrůstající tendenci měl v roce 2018 počet uspořádaných svatebních obřadů v areálu hradu.

Prostory hradu si prohlédlo 60 004 návštěvníků. V areálu hradu proběhlo 27 svatebních obřadů. V penzionu bylo ubytováno 1 667 osob.

Rok	Počet návštěvníků
2016	54 696
2017	57 030

2018	60 004
Rok	Počet ubytovaných osob
2016	1 414
2017	4 706
2018	1 667
Rok	Počet svatebních obřadů
2016	25
2017	21
2018	27

Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Cenová hladina vstupného a dalších poskytovaných služeb zůstala zachována ve stejné výši, jako v roce 2017. Ubytovací pokoje byly opět nabízeny i prostřednictvím internetového portálu Slevomat, kde mají lidé možnost zakoupit ubytování se stravováním a prohlídkou hradu za nižší cenu. O tuto službu je velký zájem a navíc tato služba souvisí i s obrovskou propagací na internetu. Již v osmé sezóně bylo příjmem rovněž parkovné, vybírané na parkovišti v areálu hradu. A to za minimálních nákladů na personál. O víkendech a prázdninových měsících provoz parkoviště zajišťují brigádníci. V okrajových měsících je parkovné vybíráno přímo v pokladně hradu.

Výrazným úsporným opatřením bylo získání dotace Úřadu práce, kdy v roce 2018 byly po velkou část roku jednomu zaměstnanci z převážné části dotovány mzdové náklady.

V roce 2018 svěřila organizace správu financí jinému bankovnímu ústavu. Na vedení účtů organizace a související služby bylo provedeno výběrové řízení, v rámci něhož bylo osloveno několik bankovních institucí. Výsledkem je, že vedení bankovních účtů je levnější až o 70%.

V souvislosti s tím organizace zavedla možnost platby kartou na pokladně hradu. Ukázalo se, že o tuto službu návštěvníci projeví velký zájem. Zároveň tato služba je vyhovující i pro zahraniční návštěvníky.

Hrad Svojanov díky vysoké návštěvnosti a tím i zvýšeným tržbám mohl řadu svých potřeb řešit vlastními finančními zdroji. Za všechny uvedme především opravu kamenných sloupků a zídek mezi oplocením v a reálu hradu a před vstupní branou, opravu tarasní zdi pod renesančním palácem, opravu vyvyspaného zdiva při patě renesančního paláce, opravu kamenného soklu kolem požární nádrže, opravu omítek budovy čp. 46 či malířské práce v několika prostorách hradu, včetně provedení náročných malířských dekorací v klasicizujícím stylu. Organizace se rovněž z vlastních prostředků výrazně podílela na převozu historické žulové dlažby z Poličky na hrad Svojanov, která bude použita na parkoviště v areálu předhradí.

Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizace

Pro rok 2019 jsou podány žádosti o dotace na další akce. Pardubický kraj byl požádán o poskytnutí grantů na podporu Divadelní pouti 2018, na realizaci II. etapy restaurování nástropních maleb v pokojích prvního patra empírového paláce a opravu povrchu parkoviště v areálu předhradí. Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na realizaci II. etapy obnovy bývalých koníren v areálu předhradí.

V roce 2018 bude nutné pokračovat v opravách dalších kamenných zídek v areálu hradu. Plánována je obnova kamenných teras na vnitřním nádvoří. Nezbytně nutné je rovněž dokončení obnovy východní hradby mezi předhradím a hradem. V roce 2019 zbývá dokončit poslední úsek, jehož obnovu je připravena finančně zajistit příspěvková organizace.

Mezi plánované akce bylo zařazeno i statické zajištění trhlin na zdivu renesančního paláce, na hradbách vnitřního hradu a na zídkách gotické zahrady. Trhliny zdiva jsou dlouhodobě sledovány a každoročně dochází k jejich mírnému rozšiřování. V roce 2019 je plánováno zhotovení projektové dokumentace na tuto náročnou akci, v dalších letech bude muset dojít také k samotné realizaci.

V následujících letech je velmi významným cílem dokončení obnovy předhradí hradu. Soubor budov tohoto architektonického celku byl v havarijním stavu, částečně na samém okraji životnosti. Zejména budova čp. 46 zčásti postrádala střechu a vlivem vlhkosti se uvnitř propadly klenby. Předhradí tvořilo velmi nedůstojný přístup k hradu. Dodnes se tyto prostory

změnily k nepoznání. V roce 2007 získala budova čp. 46 zcela novou střechu, v roce 2010 prošla celkovou obnovou budova čp. 2, kde je nyní situována pokladna a provozní prostory správy hradu. V roce 2011 byla vybudována nová odpočinková zóna v areálu předhradí a současně byla staticky zajištěna budova čp. 46, přitom byly dostavěny klenby vnitřních prostor. Roku 2012 došlo k obnově vnějšího pláště téže budovy. V roce 2013 byla obnovena střecha budovy čp. 122. Na stejné budově byla roku 2014 dokončena oprava fasády, oken a dveří. K nádvořnímu průčelí budovy čp. 46 byl přistavěn přístřešek pro deponování poškozených soch z Mariánského sloupu v Poličce. V roce 2015 byla realizována obnova severozápadní hradby mezi předhradím a hradem, od téhož roku postupně probíhá i obnova rozsáhlé hradby na severovýchodní straně. V roce 2017 byla vydlážděna hlavní přístupová komunikace ke hradu, vedoucí předhradím. V roce 2019 by mělo dojít rovněž k vydláždění parkoviště tak, aby pohledově korespondovalo se sousední cestou, a aby byl zvýšen komfort pro motorizované návštěvníky. Současný povrch tvoří jíl a štěrk, v suchém období je silně prašný, v deštivém naopak blátivý. V roce 2018 byla realizována obnova vnitřních prostor budovy čp. 46, která doposud sloužila převážně jako sklady. První obnovené prostory budou v roce 2019 otevřeny pro veřejnost jako galerie pro pořádání sezónních výstav. Souběžně proběhne realizace obnovy další části prostor, které jsou velmi působivého vzhledu a budou využity jako unikátní galerie barokních plastik z Mariánského sloupu v Poličce. Originální plastiky po restaurování již nemohly být navráceny na původní místo, a proto byly nahrazeny kopiemi. Nové důstojné umístění naleznou právě v budově bývalých koníren na Svojanově

Úkolem příštích let zůstává také zajištění financování obnovy hradní zahrady, která je jednou z nejatraktivnějších částí hradu, ale jejíž podoba je značně poplatná době 80. let 20. století. Historickou rehabilitací by i zahrada mnohem lépe zapadala do obnoveného prostředí hradu.

Připravovaný program na rok 2019:

Hrad bude veřejnosti otevřen od 2. března do 15. prosince.

Zcela nově bude otevřena galerie v bývalých konírnách. Návštěvníkům v průběhu sezóny představí tyto výstavy:

- 4. 5. – 24. 7. 2019 Vyšívání kuchařky a textilní nástěnky Petry Totuškové
- 27. 7. – 1. 9. 2019 Flóra očima autisty
- 7. 9. – 3. 11. 2019 České korunovační klenoty na dosah

Kulturní program v roce 2019 bude oproti předchozím letům obohacený o několik novinek. Zachovány zůstanou tradiční akce, jejich program však bude rovněž inovován.

V současné době jsou již naplánovány následující kulturní akce:

Jarní slavnosti ve dnech 20. – 21. dubna: Šerm, dobová hudba, soutěže pro děti. Prohlídky hradu s tradiční velikonoční a jarní výzdobou. Tržiště.

Hradní jarmark ve dnech 4. – 5. května: Tradiční jarmark s dobovými řemesly. Doprovodný program na horním nádvoří.

Svojanov patří dětem v průběhu měsíce června: Speciální prohlídky pro školní a školkové výlety.

Dny pohádek a noci běsů ve dnech 7. – 9. června: prohlídky oživené pohádkovými a strašidelnými příběhy.

Královské slavnosti ve dnech 29. – 30. června: Akce určená zejména rodinám s dětmi. Formou tradičních hradních slavností budou probíhat představení kejklířů, ukázky historických tanců a historického šermu. Nedílnou součástí je příjezd družiny krále Přemysla Otakara II. a královny Kunhuty na hrad.

Festival akustické hudby dne 13. července: Již desátý ročník festivalu, představující netradiční hudební žánr klasické country a folk neozvučené hudby.

Řezbářské dny na Svojanově ve dnech 15. – 21. července: Řezbáři budou v rámci této akce vytvářet pohyblivý obraz s náměty hradních pověstí a legend.

Dny útrpného práva ve dnech 25. – 28. července: Mistr kat předvede své řemeslo v hradní mučírně.

Divadelní pouť ve dnech 3. – 4. srpna: Divadelní pouť je tradiční akcí, která se každoročně pořádá v historickém prostředí hradu Svojanova. V roce 2019 se bude jednat již o 29. ročník. Smyslem akce je předvést co nejširší veřejnosti umělecké aktivity rozmanitého spektra zúčastněných umělců a uměleckých souborů a přispět k zachování tradic divadelní kultury. Po oba víkendové dny budou probíhat vystoupení divadelních souborů na horním nádvoří hradu. Připravuje se i večerní program. V prostorách hradního areálu vznikne rovněž stylové tržiště s ukázkami řemesel a výtvarnými dílnami pro děti.

Třicetiletá válka na Svojanově ve dnech 17. – 18. srpna: Jednotlivá vystoupení několika skupin věnujících se tomuto období, hromadná bitva, dobývání hradu, celodenní oživení hradu, volné potyčky...

Svatováclavské slavnosti ve dnech 28. – 29. září: Program akce připomíná období 2. poloviny 19. – počátek 20. století.

Svojanovské stíny ve dnech 25. - 26. října: Noční prohlídky hradu s vyprávěním o tajemných příbězích, které se zde v minulosti odehrály.

Královský advent na Svojanově ve dnech 30. listopadu - 15. prosince: Příjezd čertů, andělů a Mikuláše. Divadelní představení v domě zbrojnošů. Prohlídky hradu s tradiční vánoční výzdobou doplněné výkladem o starých adventních a vánočních zvycích.

Adventní koncert dne 15. prosince od 14 hodin v horním sále domu zbrojnošů.

Miloš Dempír, DiS.

Hrad Svojanov, příspěvková organizace města Poličky

Ředitel